

דָּזוּ גִ'וֹנָאן

左傳

המסורת של מר דָּזוּ על
"האביבים והסתוים"

מדגם: שנתו הראשונה של הדוכס יין

כתב: דָּזוּ צ'וּמִינג (המאה החמישית לפני הספירה)
תרגם מסינית קלאסית והוסיף הערות: עופר ולדמן

תוכן עניינים

1.....	左傳
2.....	הקדמת המתרגם
2.....	מקורות
3.....	הדוכס יין
3.....	שנתו הראשונה של הדוכס יין

הקדמת המתרגם

הטקסט של "האביבים והסתוים", הכלול בפרשנות, מופיע כאן בכתב נוטה, ובתוך הפרשנות בכתב מודגש, על מנת שיהיה ניתן להפריד אותו מטקסט הפרשנות.

[עוד לא נכתבה ההקדמה]

בתרגום נעזרתי בתרגומו הותיק של ג'יימס לג (James Legge) ל"אביבים והסתוים", אם כי לא תמיד קיבלתי את השקפתו, ולא תמיד הטקסט של הַדְּזוֹ ג'וֹנְאן מתורגם אצלו בצורה ישירה. עם זאת הצלבת המקורות שהוא מבצע מסייעת היטב להבין את הקשרם של הדברים ולהמנע משגיאות תרגום.

עופר ולדמן, חורף 2014

מקורות

הטקסט עליו מתבסס התרגום הוא זה המופיע במהדורה של "כלל הספרים של ארבעת האוצרות":

《春秋左傳屬事》本, 影印古籍 欽定四庫全書·經部五·春秋類

תמונת השער היא "ציור המסך הכפול", יצירה של ג'ואו וִנְג'וֹ מתקופת שושלת מינג.

周文矩 重屏圖

התעתיק מסיניית המשמש בספר הוא התעתיק המקובל בויקיפדיה העברית, אשר למתרגם היה חלק בעיצובו.

הדוכס יין

שנתו הראשונה של הדוכס יין

אשתו הראשונה של הדוכס חווי היתה הבכורה לבית דְּזָה¹, כאשר מתה הבכורה לבית דְּזָה, נכנסה למגוריה שְׂנָג דְּזָה², אשר ילדה את הדוכס יין. הדוכס וו מסוּנְג ילד את הבת השניה לבית דְּזָה. לבת השניה לבית דְּזָה היו מלידה קוים על ידה אשר העידו כי היא תיעשה לגבירה של לו. וכך הצטרפה אלינו הבת השניה לבית דְּזָה וילדה את הדוכס חוּאָן, וכשמת הדוכס חווי, עלה הדוכס יין וחלק לו כבוד³.

השנה הראשונה, אביב, החודש הראשון של המלך.

החודש השלישי, הדוכס וג'ו ייפּו כרתו ברית במִיָּה.

קיץ, החודש החמישי, רוזן ג'אנג ניצח את דוּאָן בִּין.

סתיו, החודש השביעי, המלך השמימי שלח את המושל שוּאָן להביא לדוכס חווי ולבת השניה לבית דְּזָה את מנחת המת⁴.

החודש התשיעי, ברית עם איש סוּנְג בסו.

חורף, החודש השניים עשר, רוזן ג'אי בא.

גוּנְגְדָּזָה ייִשָּׂה מת⁵.

השנה הראשונה, אביב, החודש הראשון של המלך. לא כתוב "עלה לשלטון", כי שימש עוצר.

החודש השלישי, הדוכס וג'ו ייפּו כרתו ברית במִיָּה. זהו קה ברוּן ג'ו, אך טרם ניתן צו המלך, לכן לא נכתב תואר האצולה. התואר "ייפּו", הריהו תואר כבוד⁷. כאשר שימש הדוכס כעוצר לשלטון, רצה למצוא חן בעיני ג'ו, ולכן כרת את ברית מִיָּה.

קיץ, החודש הרביעי, רוזן פיי שלח חיילים לבצר את לְאָנְג. לא נרשם, כי לא נעשה בפקודת הדוכס.

בתחילה, הדוכס וו מג'אנג נשא אישה מבית שֶׁן בשם וו ג'יאנג, וילד את הדוכס ג'ואנג ואת האח הצעיר דוּאָן מגוּנְג. הדוכס ג'ואנג נולד בהתעוררות, והפחיד את הגברת ג'יאנג. לכן נקרא ווּשֶׁנְג⁸, והיא שנאה אותו. את האח הצעיר דוּאָן

1 "דְּזָה" הוא שם משפחה ממדינת סונג.

2 כפי הנראה מדובר בבת נוספת לבית דְּזָה, אולם בניגוד לשמות הבנות האחרות, "שְׂנָג" אינו חלק מסדרת מצייני הבכירות.

3 משמעות הדבר היא שהדוכס יין הוא שעלה לשלטון, כי הוא מי ששימש בטקס לכבוד השליט המת.

4 לג מתרגם את מנחת המת כ"מרכבות וסוסים", כנראה על בסיס הסבר ופירוט בגוּנְגְדָּזָה ג'וּאָן, אולם הפרשנויות טוענות למשמעות כללית יותר - עזרים לקיום הלוויה.

5 לא ברור אם הדוכס גם הוא מת, או רק אשתו. על פי לג רוב הפרשנים טוענים כי שניהם מתו.

6 "גוּנְגְדָּזָה" תורגם כשם משפחה בעקבות עצה זהירה של לג, אולם לא מן הנמנע שהכוונה היתה ל"בן הדוכס" ולא לסתם שם.

7 ייפּו - מילולית "אבי הצדק".

8 מילולית "נולד בהתעוררות". הביטוי "נולד בהתעוררות" יכול להצביע על תינוק שנולד ומיד פקח את עיניו, או לתינוק שנולד בלידת עכוז.

מגונג היא אהבה, ורצתה להמליך אותו. היא שבה וביקשה זאת מן הדוכס ו, אך הדוכס לא הסכים.

כאשר עלה לשלטון הדוכס ג'יאנג, עברה לבקש את ג'ה. אמר הדוכס: "ג'ה היא עיר מסוכנת. האח הצעיר ג'ו מת שם. בחרי עיר אחרת, ואשחרר צו". ביקשה את ג'ינג, והוא שלח אותו להשתכן שם, וכינה אותו "הדוד הנעלה של העיר ג'ינג".

אמר ג'אי ג'ינג: "כל הביצורים שעוברים את המאה ג'ה⁹, הריהם סכנה למדינה. על פי תקנות מלכי העבר: עיר גדולה לא תעבור את שלישי המדינה¹⁰, בינונית, את החמישית, וקטנה את התשיעית. ג'ינג אינה נמדדת כיום, ואינה מוסדרת. אל לו לאדוני לסבול זאת." ענה הדוכס: "זהו רצונה של הגברת ג'יאנג. איך נמנע את הנזק?" השיב לו: "מה רב תיעובה של הגברת ג'יאנג! עדיף שלא לחוש ולקיים את מאוויה, ולא לגרום להם להתפתח ולהתפרש. בהתפרש, יקשה לרסן אותם. מצמח מטפס לא ניתן להיפטר, על אחת כמה וכמה מאחיו המפונק של אדוני." השיב הדוכס: "הוא מרבה לנהוג בחוסר צדק, ובוודאי יביא למותו הטרם עת, יתאזר החכם בסבלנות."

בתוך זמן קצר הורה הדוד הנעלה ליישובי הספר המערביים והצפוניים להעלות לו מס. אמר בן-האצילים לו: "הארץ לא תוכל לשאת שני אדונים, מה גישתו של האדון? אם ירצה להצטרף לאח הנעלה. עבדך מבקש לטפל בעניין. ואם לא ירצה להצטרף אליו, אבקש להיפטר ממנו. ולא יעורר את לב העם." ענה הדוכס: "אין צורך, הוא יביא על עצמו את קיצו." הדוד הנעלה המשיך לקבל מס מן הערים וראה בהן שייכות לו, והגיע עד לין-ין. אמר דזה-פנג¹²: "שחרר את הרסן, העושר יקנה את לב העם." השיב הדוכס: "באין צדק ובאין קרבה, העושר יביא למפלה."

הדוד הנעלה ביצע גיוס כללי, התקין את השריונות וכלי הנשק, הכשיר פרשים, ונערך לתקוף את ג'נג. והגבירה נערכה לסלול לו את הדרך¹³. הדוכס שמע על סידוריה¹⁴ ואמר: "שחררו את הרסן", והורה לדזה-פנג לפקד על מאתיים רוכבי מרכבה ולתקוף את ג'ינג. ג'ינג מרדה באח הנעלה דוואן, והוא נכנס אל ין. הדוכס תקף ביין, ובחודש החמישי ביום שין צ'ואו ברח הדוד הנעלה אל גונג. הכתוב אומר: "רוזן ג'נג ניצח את דוואן ביין". דוואן לא נהג כאח צעיר, ולכן לא כתוב "האח הצעיר". הם היו כשני מושלים, ולכן כתוב "ניצח". הכינוי "רוזן ג'נג" מביע לעג על שלא צלח לחנך¹⁵. תוך התחשבות בשאיפותיו של ג'נג, לא סופר על הבריחה, כי הדבר היה מקשה¹⁶.

לבסוף שיכן את הגברת ג'יאנג בצ'נג'ינג, ונשבע לאמור: "לא נראה זה את זה עד נגיע אל המעיינות הצהובים"¹⁷ לא עבר זמן רב והתחרט על כך.

ינג קאושו, אשר שימש מפקח הגבול של עמק יינג, שמע זאת, והגיש מנחה לדוכס. הדוכס הרעיף עליו מזון, והוא אכל והשאיר את הפשר. הדוכס תמה על כך, ונענה: "אדם פשוט אני ויש לי אמא, כל שאי פעם אכלה הם מאכלים של אנשים פשוטים, ומעולם לא טעמה מרק של שליטים. אבקש להשאיר לה זאת." אמר הדוכס: "לכם יש אמהות להשאיר בבית, ולי, אבוי, רק לי לבדי אין!" "מה זאת אומרת?" תהה ינג קאושו, והדוכס סיפר לו את הסיבה, והתוודה

9 ג'ה היתה אמת מידה למדידת חומות בסין העתיקה. מימדי יחידה אחת: כ 9 מטרים על 3 מטרים.

10 כנראה הכוונה לעיר הבירה.

11 הטקסט במקור מדבר על "לקבל כפיפות כפולה", אך המשמעות בפועל של כפיפות כזו היא העלאת מס לשני אדונים.

12 כינוי של בן-האצילים לו.

13 מילולית המושג הוא "לפתוח את זה". כך שיש שיתרגמו את המשפט ממש כפתיחה של שערי העיר, אולם נראה כי הביטוי

נוטה להתייחס כלל לפתיחת חלון הזדמנויות, ומכאן התרגום.

14 ייתכן גם תרגום על פיו הוא שמע את לוחות הזמנים של התקיפה, אולם לשם כך מעשייה של האם יצטרכו להיות מתורגמים

כשיחות תיאום עם האח הצעיר – תרגום מאולץ יותר מזה המובא כאן.

15 על פי לג – נכשל בחינוך אחיו. אם כי ייתכן שהכוונה היא שהוא עצמו היה חסר השכלה.

16 כפי הנראה מדובר על קושי פוליטי מול הדוכס שהיה נוצר בשל תיעוד עויין.

17 הכוונה: עד המוות. "המעייין הצהוב" הוא ביטוי למעיין תת-קרקעי, ובהשאלה למקום בו נמצאים המתים לאחר מותם.

על החרטה שחש. "מדוע יסבול אדוני?" השיב לו "אם תחפור באדמה תגיע למעיינות, ואז עבור במנהרה ותתראו, ומי ימחה על כך?" והדוכס עשה כדבריו. הדוכס עבר במנהרה ואמר את בתי השיר: "במנהרה הגדולה כאן במרכזה, זו השמחה והיא עליזה." וג'יאנג ענתה אחריו: "במנהרה הגדולה מחוץ ליציאה, זו השמחה הגואה וגואה.", וכך היו שוב לאם ובן כמקדם.

דבר איש המעלה: "יינג קאושו באמת היה מכבד הורים ואהב את אמו, והדבר הגיע עד הדוכס ג'ואנג. ב'שירים' נאמר: "ועם בן המכבד את הוריו ללא הרף, ירעיפוך טובות עד בוא קץ הדברים."¹⁸, ולזה כיוונו הדברים!"

סתיו, החודש השביעי, המלך השמימי שלח את המושל שו'אן להביא לדוכס חווי ולבת השניה לבית דזה את מנחת המת. רשלנות, הגברת לבית דזה עדיין לא מתה. כי הוגדר: בן השמיים ייקבר בחודש השביעי, כל הנושאים איתו בעול¹⁹ יבואו. קהל האצילים בחודש החמישי, בני בריתם יבואו, האדונים הגדולים בחודש השלישי, בני מעמדם יבואו, האבירים בחודש השני, קרוביהם מנישואים יבואו. תשורות למת באין גופה, ניחומים לחיים ואינם מתאבלים. והקלת ראש בעניינים מצערים, אלו אינם כללי הטקס²⁰.

החודש השמיני, אדם מג'י תקף את יי²¹. יי לא הודיעו, לכן לא נכתב. הגיע ארבה. לא היה אסון, אז לא נרשם. הדוכס חווי בשנותיו האחרונות הביס את חיילי סונג בקואנג. אך משעלה הדוכס, רצה להשלים. **החודש התשיעי, ברית עם איש סונג בסו דווח בשלב הזה.**

חורף, החודש העשירי, יום גנגשן²², שינו את מקום קבורתו של הדוכס חווי. הדוכס לא הגיע, לכן לא נרשם. עם מותו של הדוכס חווי, הופיעו חיילים של סונג, והנסיך היה צעיר, כך שבקבורה נפל פגם. לכן שינו את מקום הקבורה. רוזן ויי בא להשתתף בלוויה, ולא נפגש עם הדוכס, לכן לא נרשם.

כאשר מרד אחיו הצעיר של דוכס ג'נג, ברח גונגסון חוה²³ אל ויי. אנשי ויי תקפו בשבילו את ג'נג, ולכדו את לין-ן. אנשי ג'נג ביחד עם חיילי המלך וחיילי גו תקפו את הפרברים הדרומיים של ויי, וביקשו תגבורת מג'ו. ברוזן ג'ו שיגר בדיסקרטיות שליח ליו' בן הדוכס²⁴, יו' ביקש ללכת, אך הדוכס לא איפשר. אך הוא הלך, וכתר ברית עם אנשי ג'ו ואנשי ג'נג ביי. הדבר לא נרשם, כי לא זה היה צו הדוכס.

חידשו את השער הדרומי. לא נרשם, ולא היה בצו הדוכס.

החודש השניים עשר, רוזן ג'אי בא. לא היה זה בצו המלך²⁵.

אבי העם²⁶ מת. הדוכס לא הצטרף להיאספות הקטנה²⁷, לכן לא נרשם היום.

18 מתוך השיר "כבר נשתכרנו", בקלאסיקה של השירים, המזמורים הגדולים, העשיריה של הולדת העם.

19 עול השלטון. הכוונה לכלל האצילים.

20 מילים עדינות לטעון כי מדובר בגסות רוח.

21 ג'י ויי היו שתיהן מדינות באיזור שאנדונג.

22 היום ה 57 במחזור 60 הימים.

23 בנו של האח הצעיר.

24 בנו של דוכס לו, שהאביבים והסתוים הם רשומותיה.

25 מדובר בצאצא של הדוכס מג'ואו, וכנראה שר בחצר המלך. לא ברור אם הגיע לחלוק כבוד, או כפליט.

26 תואר כבוד לגונגדזה יישה, אשר אינו מוכר ממקורות אחרים מלבד האביבים והסתוים ופרשנויותיו, אך הסימן המציין את מותו משמש בדרך כלל לציון מותם של פקידים.

27 "ההיאספות הקטנה" היא סוג של טקס טהרה למת, הכולל את שטיפתו והלבשתו.